

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

КУЛЬТУРА СЛОВА

Випуск 80

ВИДАНО КОШТОМ ЛІГИ УКРАЇНСЬКИХ МЕЦЕНАТІВ
(ПРЕЗИДЕНТ - ВОЛОДИМИР ЗАГОРІЙ)

Видавничий дім Дмитра Бураго

Київ 2014

Ювілейний 80-ий випуск науково-популярного журналу «Культура слова» присвячено 200-чю з дня народження українського генія, який у свідомості сучасників поєднав два власних імені – Великий Кобзар і Тарас Шевченко.

Цей збірник відрізняється від попередніх своєю структурою, оскільки пропонує читачам розвідки про мовотворчість тільки одного митця – Т. Г. Шевченка. Йдеться про його роль в історії української літературної мови, розвитку поетичного словника, відтворення в мові глибин української ментальності. Шевченко – лірик, Шевченко – бунтар, Шевченко – вчитель і пророк, Шевченко – творець нової естетики художнього слова.

На сторінках випуску мовознавці розкривають мовосвіт Кобзаря, пропонують його слово в сучасному прочитанні, розглядають художні тексти й мову «Щоденника», аналізують мову письменника як об'єкт лексикографічних досліджень. Окремі статті присвячені значенню слова Шевченка в лінгводидактиці.

Редакційна колегія:

С. Я. Єрмоленко (відповідальний редактор), К. Г. Городенська, П. Ю. Гриценко, Г. М. Сюта (відповідальний секретар), І. Г. Матвіяс, Г. П. Півторак, Л. О. Симоненко, Н. М. Сологуб.

Адреса редакції

Інститут української мови
Національної академії наук України,
вул. М. Грушевського, 4, Київ, 01001
Тел.: 278-4281, 279-1885
e-mail: kultura-slova@ukr.net

ЗМІСТ

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

<i>Лідія Гнатюк</i> Староукраїнське джерело мови Тараса Шевченка	6
<i>Тетяна Коць</i> Тарас Шевченко і становлення літературної норми	20
<i>Лариса Масенко</i> Опозиція «усне — писемне» у мові творів Тараса Шевченка	32
<i>Тетяна Мельник</i> Поетичне слово Тараса Шевченка в унормуванні української літературної мови	41

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В СУЧАСНОМУ ПРОЧИТАННІ

<i>Світлана Єрмоленко</i> «Садок вишневий коло хати» — символ української ідентичності	50
<i>Любов Мацько</i> Стилiстична структура комедії «Сон» Тараса Шевченка	59
<i>Олександра Задорожна</i> Лінгвостилістичний аналіз 12 Псалма Давидового у переспіві Тараса Шевченка	73
<i>Галина Сюта</i> Самоповтори в поетичній мові Тараса Шевченка	79

<i>Мирослава Мамич</i> Шевченкові словесні образи на сторінках жіночого журналу	90
<i>Ольга Білокінь</i> Розмова з Шевченком на Чернечій горі	95
<i>Надія Бойко</i> Шевченкове слово в сучасному лінгвістичному дискурсі	109

СЛОВО В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ

<i>Надія Сологуб</i> «Рожевим крином процвіти!» (слово-образ <i>крин</i> у поетичній мові Тараса Шевченка)	121
<i>Мирослава Баган</i> «Нема з ким тихо розмовляти, ані порадитись. Нема! Анікогісінько нема!» (заперечні конструкції у поезії Т. Шевченка)	126
<i>Світлана Бибик</i> «На раду тиху, на розмову, Коли ми зійдемося знову» (маркери усності в поемах Тараса Шевченка)	134
<i>Лариса Кравець</i> «Доле! Доле! Моя ти співана воле!» (концепт <i>доля</i> у поезії Т. Шевченка)	141
<i>Тетяна Вільчинська</i> Концепт «Бог» у мовотворчості Тараса Шевченка (рівень синтагматичних відношень)	151
<i>Олена Маленко</i> Тарас Шевченко: пророк у пошуках правди (концепт <i>правда</i>)	158
<i>Ірина Колеснікова</i> Колоративи в «Кобзарі» Тараса Шевченка: культурологічний та цивілізаційний аспекти	166
<i>Жанна Марфіна</i> Мотив батьківства в мові поезії Тараса Шевченка	172
<i>Ірина Самойлова</i> Українізми в перекладах поетичних творів Тараса Шевченка	177
<i>Наталія Шарманова</i> «Жива душа поетова святая, Жива в святих своїх речах...» (афористика Тараса Шевченка).....	188

<i>Надія Грицик</i> Епітет <i>святий</i> у поезії Т. Шевченка	195
--	-----

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У СЛОВНИКУ

<i>Тетяна Марченко</i> Словник мови Шевченка й вивчення історії української мови	204
<i>Наталія Мех</i> Шевченкові тексти як джерело словника «Одвічні слова української культури»	215

МОВА «ЩОДЕННИКА» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

<i>Ірина Сирко</i> Мовні образи сучасників Тараса Шевченка у його «Щоденнику»	225
<i>Світлана Ігнат'єва</i> Тарас Шевченко в щоденниковому дискурсі Олесь Гончара	236

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В ЛІНГВОДИДАКТИЦІ

<i>Ангеліна Пономаренко</i> Тарас Шевченко й Олександр Пушкін у сучасних підручниках з рідних мов	243
<i>Вікторія Сичова</i> Шевченкові тексти і тексти про Шевченка в підручниках з української мови	257